

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/967 din 23.01.2024

La nr. 04/2-09/92 din 12.01.2024

Ministerul Culturii

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru aprobarea Registrului Arheologic Național și modificarea unor acte normative (număr unic 817/MC/2023).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Pinzari Alexandr
Date: 2024.01.23 17:31:02 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr PÎNZARI

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9404 din 23.01.2024

la proiectul de lege pentru aprobarea Registrului Arheologic Național și modificarea unor acte normative (Hotărârea Parlamentului nr.1531/1993 și Legea nr.218/2010) (număr unic 817/MC/2023)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Culturii, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul și materialele aferente au fost plasate pentru consultarea publică pe pagina web oficială a autorității, cât și pe portalul guvernamental de consultări publice www.particip.gov.md, la data de 28 septembrie 2023, cu stabilirea termenului limită de recepționare a recomandărilor până la 08

octombrie 2023, adică 7 zile lucrătoare, fapt ce nu corespunde prevederii statuate la art.12 alin.(2) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, unde se stipulează că „*Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei sau de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice.*”

Prin urmare, apreciind acțiunea autorului de asigurare a accesului părților interesate la proiect și materialele aferente acestuia, dar și ținând cont de insuficiența termenului limită acordat pentru prezentarea propunerilor de modificare, se constată că rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate în Legea nr.239/2008, au fost respectate parțial de către autor.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative se stabilește că „*Proiectul de lege a fost elaborat în scopul executării prevederilor art. 16 alin. (2) din Legea nr.218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic.*”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune aprobarea Registrului arheologic național, în acest sens fiind propusă modificarea Registrului monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993, fiind excluse din registru bunurile de interes arheologic.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prin intermediul proiectului se promovează interesul Ministerului Culturii, întru executarea dispozițiilor Legii nr.218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic, având drept obiectiv aprobarea Registrului arheologic național. Prin urmare, se relevă că prevederile proiectului nu contravin interesului public general.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În nota informativă sunt specificate condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite cu precizarea principalelor prevederi și evidențierea elementelor noi. Prin urmare, se consideră justificată necesitatea de promovare a proiectului de decizie.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară*”.

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt menționat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

În conținutul proiectului au fost identificate formulări ambigue în ce privește stabilirea actelor normative ce reglementează regimul special de protecție al siturilor arheologice incluse în Registrul arheologic național.

Totodată, în urma examinării modificărilor propuse referitor la Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor nr.1530/1993, în ce privește excluderea din Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat a siturilor arheologice, au fost identificate erori tehnice în ce privește prezentarea pozițiilor ce urmează a fi excluse din actul normativ. Cu titlu de exemplu, menționăm următoarele erori identificate:

- art. 2 pct.1 subpct.6) „592, 592”;

- subpct.13) „1625” în actul normativ sunt două poziții cu acest număr, respectiv nu este clar care dintre cele 2 poziții urmează a fi exclusă;

- subpct. 14) „331, 331” la compartimentul indicat este doar o poziție 331;

- pct.2 subpct. 5) „941, 941” doar o singură poziție cu acest număr este la compartimentul indicat;

- subpct. 6) „133” nu se regăsește în actul normativ supus modificării;

- subpct. 8) „1583, 1583” la compartimentul indicat este doar o poziție 1583;

- subpct. 10) „1853” nu se regăsește în actul normativ supus modificării;

- subpct.12) „2208” în actul normativ sunt două poziții cu acest număr;

- subpct.13) „555” greșit indicat, această poziție nu se regăsește la compartimentul indicat.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
Art.3 Art. 3. – La articolul 16, alineatul (1) din Legea nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic [...] va avea următorul cuprins: „(1) Registrul arheologic național cuprinde lista siturilor arheologice ce beneficiază de regim special de protecție al statului, reglementat de prezenta lege și alte acte normative.”.	
Obiecții: Utilizarea expresiei „alte acte normative” este una generală, care permite interpretarea echivocă a acesteia, în special în situația necesității de determinare a actelor normative ce reglementează regimul special de protecție al siturilor arheologice. Respectiv, se denotă că în normă nu sunt cert stabilite actele legislative/normative la care face referire autorul. Pericolul promovării normei în varianta examinată constă în incertitudinea creată, prin intermediul căreia se acordă normei un anumit grad de coruptibilitate, deoarece poate fi interpretată extensiv sau limitativ, potrivit interesului urmărit de către subiecții care sunt responsabili de protecția siturilor arheologice. Subliniem că, potrivit rigorilor de elaborare a actelor normative, la art.55 alin.(5) din Legea nr.100/2017, se stabilește expres că „în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat.”	
Recomandări: Se recomandă substituirea textului „alte acte normative” cu denumirea clară a actelor normative la care se face referință, astfel cum este stipulat la art.55 alin.(5) din Legea nr.100/2017.	
Factori de risc: <ul style="list-style-type: none">● Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive● Norme de trimitere defectuoase	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none">● Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul de act normativ a fost elaborat în scopul executării art.16 alin.(2) din Legea nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic, fiind promovată aprobarea Registrului arheologic național, în acest sens fiind propusă modificarea Registrului monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993, fiind excluse din registru siturile arheologice.

În procesul de promovare a proiectului de decizie rigorile de asigurare a transparenței decizionale sunt respectate parțial de către autor, fiind asigurat accesul părților interesate la proiect, însă cu stabilirea unui termen limită insuficient pentru recepționarea recomandărilor, contrar prevederilor art.12 alin.(2) din Legea nr.239/2008.

Urmare a examinării prevederilor proiectului, în conținutul acestuia au fost identificate formulări echivoce în ce privește stabilirea cadrului normativ care reglementează regimul special de protecție al statului asupra patrimoniului arheologic național. Totodată, se subliniază necesitatea de revizuire a normelor ce stabilesc pozițiile ce urmează a fi excluse din Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993, deficiențele identificate fiind exemplificate la compartimentul II.1. din raport.

În consecință, în scopul evitării erorilor la interpretarea și implementarea normelor, se recomandă revizuirea textului proiectului prin prisma obiecțiilor și propunerilor de modificare enunțate în prezentul raport de expertiză.

23.01.2024

Digitally signed by Carbuni Daniela
Date: 2024.01.23 14:04:01 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Daniela Carbuni , Inspector principal